

Resums

Ludmilla Lacueva i Canut: «Hostal del Serrat»

RESUM: La història d'un home visionari, Emili Prats Miravall, gran amant de la natura i de les valls d'Ordino, que va fundar l'Hostal del Serrat el 1944 amb la seva esposa Dolors Grau i Rossell.

RESUMEN: La historia de un hombre visionario, Emili Prats i Miravall, gran amante

de la naturaleza y de los valles de Ordino, que fundó el Hostal del Serrat en 1944 junto a su esposa Dolors Grau i Rossell.

RÉSUMÉ: L'histoire d'un homme visionnaire, Emili Prats i Miravall, grand aimant de la nature et des vallées d'Ordino, qui en 1944 a fondé l'Hostal del Serrat avec son épouse Dolors Grau i Rossell.

(Traducció de l'autora)

Hostal del Serrat

Ludmilla Lacueva Canut

Emili Prats i Miravall (1910-1998) va arribar a Andorra el 1931 des de la seva Barcelona natal. Amb el seu cunyat, Josep Serra, va fundar el 1934 la societat Serra & Prats i va crear el garatge Internacional, situat als baixos de l'edifici dels monjos de Montserrat a les Escaldes. Allí reparaven vehicles, bicicletes i venien carburant, recanvis i accessoris.

Anys més tard va conèixer la Dolors Grau i Rossell (1919-1973), de Cal Colom de Pal, amb qui es maridà el 1941. Fruit d'aquesta unió varen néixer la Magdalena, la Dolors i l'Emili (nascut a l'Hostal del Serrat).

L'hotel

Emili Prats gaudia molt de les excursions a les valls ordinenques i el seu somni era instal·lar-se en aquests paratges. Primer va construir una casa a Ordino, anomenada Villa Magdalena, darrere l'Hotel Casamanya. Però el seu somni es va realitzar en adquirir un terreny en un indret màgic: el Serrat.

El llibre d'actes del Comú d'Ordino, en sessió del 21 de novembre del 1943, tracta diversos temes, entre els quals el següent:

[...] tambe se acorde posar lo preu de cinc centes pesetes a Emilio Prats per lo terreno que se li cedeix al cap de la grabada de la Farga del Serrat que com es terreno cedit son 25 metros de llarc comensan per sota lo prat del cuixot al peu de penya y 14 de ample si as poden aprofita deixan lo camí amb una amplada de 4 metros del cual se lin fara judicació.

Fons família Prats.

D'esquerra a dreta: Dolors, Dolors Grau, Magdalena, Emili Prats, el seu fill Emili i Joan Tomàs. Fons família Prats.

Al Serrat hi va edificar un hostal amb les pròpies mans i amb algunes persones que venien a ajudar-lo els caps de setmana. Era un home a qui li agradava viure lluny del soroll i era un amant dels grans espais; per això, de seguida van pujar a viure cap al Serrat tot i que el fill s'havien quedat a Ordino amb els padrins paterns per poder anar a l'escola. Amb molta esperança i alegria, el matrimoni Prats va inaugurar l'Hostal del Serrat l'any 1944.

A l'Hostal s'hi accedia directament al primer pis per mitjà d'una escala amb barana de fusta –més tard la farien de ferro– on hi havia també una terrassa. S'entrava primer per una doble porta i després per una altra de gran, ambdues de fusta, que donaven al bar, al taulell del qual hi havia un escut de fusta amb l'anagrama de l'hostal que havia dibuixat l'Emili. Al costat, hi havien instal·lat una estufa de serradures i d'allí es podia passar a una galeria que donava a una sala gran, que era el menjador, i a la cuina.

Des del bar es podia pujar per una escala de fusta a les habitacions, totes amb lavabo i repartides en dues plantes. Fins i tot n'hi havia alguna que tenia cinc llits. A la torre, hi havien fet una habitació amb un saló. L'Hostal comptava amb 18 habitacions sense bany. Eren molt peculiars, amb un estil de muntanya original, ja que els armaris de fusta eren fets amb troncs d'arbre; és a dir, quatre troncs d'arbre recolzats a la paret amb una posella a dalt i una cortina de cretona de flors. A la cambra també hi havia lavabo –amb aigua freda– amb una cortineta a sota, igual que la de l'armari. Els llits eren de color blau metàl·lic, amb capçal i matalassos de borra. Si els clients volien aigua calenta per rentar-se, s'havia d'escalfar a la cuina de llenya. L'aigua la portaven en gerros de plàstic.

A la terrassa, hi posaven taules i, a la primavera, quan es feia el desgel, l'aigua del riu baixava molt fort i esquitxava la cara dels qui hi eren asseguts a la vora.

Tot i així, l'any 1963 es van efectuar algunes reformes tal com ens explica una carta del Comú d'Ordino:

[...] amb sessió celebrada avui s'hacorda concedir-vos el terreny segons la vostra demanda pel preu de 25.000 pessetes en el costat del riu de Tristaina i median no trepaseu de l'amplada de la fatxada del existien hotel, anan a carrec vostre tots els danys i perjudicis que al edificar es puguin ocasionar i que puguessin surgir en el futur.

La vida al Serrat, tot i ser tranquil·la, també tenia la seva part de mancances. Per descomptat, de calefacció no n'hi havia. S'havien de fer ells mateixos la llum a l'Hostal per mediació d'un salt de l'aigua i, al soterrani, hi tenien la turbina. Quan es gelava l'aigua del riu, s'apagava la llum i s'havia d'anar a picar el gel.

Quan venia el primer fred, es quedaven sols. Pujar al Serrat era tota una odissea, ja que no es treia la neu en tot l'hivern (només es treia fins a Llorts) i quedaven incomunicats des del novembre fins a primers de maig. En aquella època era l'únic hostal que hi havia al Serrat, ja que només hi havia algunes bordes que els pagesos utilitzaven a l'estiu perquè tenien el bestiar conreant als prat. Tenien un jeep, que també utilitzaven per transportar els clients, i abans que no comencés a nevar el pujaven damunt uns troncs perquè les rodes no es fessin malbé i en desconnectaven la bateria.

L'Emili era un home jovial, carinyós, per al qual la paraula era un contracte. Portava els comptes del negoci i preparava les notes. També era un gran amant de la caça i la pesca, aficions que podia practicar en aquests paratges de gran bellesa. La seva esposa, la Dolors–Lola–, era una dona molt alegre i bromista. A l'inici era l'única persona que estava al capdavant de la cuina. Alhora es cuidava d'organitzar la feina que s'havia de dur a terme a les habitacions. Quan els infants de la casa –Magdalena, Dolors i Emili– tenien vacances, pujaven a l'Hostal del Serrat i ajudaven la mare a realitzar nombroses tasques. Una d'elles era rentar plats, però, com que encara eren petits i no arribaven a la pica, agafaven una caixa de fusta d'alguna casa de xampany i hi pujaven al damunt. Quan van ser més grans, cadascú tenia una feina assignada: la Dolors, a qui li agradava més estar de cara al públic, servia les taules, la Magdalena ajudava a la cuina a preparar els entremesos i l'Emili tenia cura del bar i de servir les begudes a la terrassa. També era usual que amenitzés la vetllada amb una harmònica. Allà va ser on van aprendre francès degut als nombrosos turistes francesos que venien per les nostres contrades a partir de Sant Joan. També van poder aprendre un altre idioma. A l'estiu tenien una professora

Emili Prats i Grau. Fons família Prats.

Emili Prats i la seva esposa Dolors Grau amb un dels seus gosos. Fons família Prats.

d'anglès, una noia que havia vingut com a turista i que es va quedar més temps del previst. Més tard va venir un professor que s'havia pres un any sabàtic i que s'estava a l'Hostal.

Per Sant Pere, la festa major del Serrat que té lloc el 29 de juny, l'Hostal del Serrat s'engalanava de cintes i altres decoracions. A dir dels parroquians, era una de les millors, perquè es feia el ball a l'interior de l'Hostal atès que sovint plovia. La família Prats anava a collir beços, que plantaven i posaven a la sala. No podien faltar els músics de la festa major. Com era habitual, venien l'Estevet de la Seu d'Urgell i el Florencio. L'Estevet era molt graciós: tocava l'acordió, amb un peu el bombo i amb l'altre peu el plateret. El Florencio tocava la trompeta o la flauta i feien un duo. Cap a l'any 1955 cobraven unes 1.500 pessetes i els allotjaven i donaven menjar, ja que es quedaven dos o tres dies. El record de les festes majors d'antany és encara present a la ment de moltes persones, tant pel menjar que es preparava com pels jocs i balls que es feien. Era usual que es fes la toia i la família Prats comprava jocs de cafè i altres objectes per preparar la tómbola. Venien les tires ells mateixos i aleshores un músic anava traient un número. A l'Hostal tenien una nevera petita, però no era suficient per proveir begudes a tants clients. A baix tenien el celler i, oportunament, l'aigua del riu passava per sota mateix i hi posaven uns cubells molt grans amb les ampolles de xampany i altres begudes. Quan agafaven alguna ampolla, les mans quedaven geladíssimes.

L'arribada dels clients era una gran celebració. Cada any venien els mateixos clients i se'ls tractava amb molta familiaritat. Els primers anys la clientela va ser francesa –no mancaven de portar la canya de pescar– i va deixar pas més tard a l'espanyola, que estuejava un mes seguit. Venien famílies molt conegudes de Barcelona. Als clients els agradava molt fer excursions per les rodalies i sobretot anar als llacs de Tristaina on trigaven unes dues hores i mitja a pujar. També s'havien acostumat que els prepararessin

Emili Prats i Grau vestit de guia. Fons família Prats.

els àpats a la muntanya. Els germans Magdalena, Dolors i Emili, amb algun empleat de l'Hostal, portaven les hamaques vora el riu perquè els clients estiguessin còmodes i els preparaven el menjar. Però al jove Emili també se li havia assignat una altra tasca: la de guia, tal com ens explica un article aparegut al diari francès *Midi Libre* el 14 d'octubre del 1960. L'autor ens comenta el següent:

[...] és un jove de 14 anys, Emile Prats. Alumne al curs complementari de Fumel, ve cada estiu a passar les vacances a l'hotel del seu pare. Estimant aquestes valls on ha nascut, coneix bé la muntanya i cada any exerceix de guia ocasional als clients del seu pare. Aquell dia portava un magnífic barret groc i blau, a la punta del qual hi havia una borla amb els colors andorrans.

Però no solament s'hi allotjaven turistes... Nombroses parelles andorranes, noucasades, venien a passar la lluna de mel en aquest petit paradís.

El personal

El matrimoni Prats havia creat un ambient ben familiar en el qual tenien també cabuda els membres del personal.

En Josep Catalan va viure moments entranyables a l'Hostal del Serrat com a cuiner. Quan va arribar a Andorra des de la seva terra aragonesa, el 1960, va començar a treballar a l'Hostal Valira. Al cap d'un any li van donar uns dies de vacances, però no els suficients per tornar a casa. Un amic li va explicar que hi havia un hotelet preciós al Serrat, del qual se'n baixava com nou. I així va ser com va conèixer la família Prats.

Com que era principis de juny, els turistes encara no havien arribat i l'únic client era ell. Durant aquella setmana va intimar molt amb els propietaris de

D'esquerra a dreta: Dolors Grau, Josep Catalan, Emili Prats, Joan Tomàs i Rosita. Fons Josep Catalan i Orera.

Josep Catalan i Emili Prats. Fons Josep Catalan i Olera.

l'Hostal i cada vegada que baixaven a les Escaldes l'anaven a veure. Finalment, a l'estiu següent, va començar a treballar a l'Hostal del Serrat i durant quatre estius va assaborir la vida en aquest petit paradís. També recorda que al final del dia, quan ja havia acabat la feina i tothom se n'havia anat a dormir, es quedava al bar prenent una cervesa amb l'Emili Prats a veure la famosa sèrie televisiva nord-americana *Los intocables*. Però, no tot era feina... Quan se celebraven les festes majors de les Escaldes o d'Andorra la Vella, baixava, amb els fills Prats, amb el clipol Mercedes del vell Colomí de Llorts amb qui quedaven d'acord per tornar a pujar. Després del Serrat, en Josep Catalan va estar treballant en d'altres hotels fins que el 1970 va decidir canviar d'activitat professional.

Una altra persona que feia part d'aquesta gran família era en Joan Tomàs, que va entrar a treballar com a mosso i es va estar amb ells durant 30 anys. De seguida va tenir cura del menjador i es cuidava de diverses tasques, com la de tallar la llenya per a la cuina. Era molt manetes i fins i tot fabricava sandàlies: la sola amb un pneumàtic i les sandàlies amb tires de cuir. Eren tan maques que se les posaven per baixar a Andorra. En Joan s'hi estava tot l'any, a l'Hostal, i com que els hiverns eren llargs i

Grup de turistes davant de l'Hostal. Fons família Prats.

quedaven aïllats es dedicava a la seva gran passió: fer talles de fusta. L'Emili ho dibuixava en paper i ell ho treballava en fusta. Aquí va conèixer la seva esposa, la Rosita, que s'encarregava de la neteja de les habitacions. Al cap dels anys se'n van anar a viure a Sevilla.

Anècdotes

A la Dolors Prats i Grau li agrada contar una anècdota molt especial. Tenien un gos molt maco, de raça, que es deia Nord. L'Emili li posava unes cartes ben embolicades a l'interior del collar i li deia «Vés a veure les nenes». I el gos baixava fins a Ordino. Quan arribava, extenuat, li treien el collar i es posaven a llegir les cartes que el pare els enviava relatant tot el que havia passat a l'Hostal. Sempre esperaven amb delit notícies del Serrat.

Nord. Fons família Prats.

La botiga

L'Emili baixava a buscar, a peu, el pa i totes les coses necessàries per a l'Hostal a Ordino. De tornada, sempre l'acompanyava algú amb les mercaderies fins a Llorts. Si anava a les Escaldes, comprava a Cal Vidal la sal i l'arròs, entre d'altres coses. Però a l'Hostal del Serrat tenien una botiga on s'atansaven els contrabandistes, que entraven per un lateral. Venien roba a metros, patrons de vestits, espartenyas –la xiruca, vigatanes–, pedres d'encenedor –en venien quantitats molt grans que anaven a parar a França–, bótes de vi i tabac. Els contrabandistes dormien i menjaven a l'hostal.

La cuina

La Dolors Grau era molt bona cuinera i elaborava suculents àpats amb la caça. La seva especialitat era el civet i venien de tot arreu a menjar-ne. També preparava unes truites de riu boníssimes. Hi havia gent que les pescava per a ells, com l'Isidre del Vilaró, i durant la temporada de molta feina els arribaven a portar 25 quilos de truites al dia. Com tants altres hotels de les Valls, no tenien carta i cada dia la cuinera preparava un àpat diferent segons la disponibilitat dels aliments i l'època de l'any. Allà mateix tenien un galliner i des de la terrassa es veien les gallines i els conills. Els clients deien: «Mira Lola, vull aquesta gallina», i, mentre se n'anaven a caminar pels voltants, la Dolors la desplomava i la cuinava. Quan era l'època de collir xicoies, les guardava ben

netes amb draps humits i elaborava amanides de xicoies que acompanyava amb l'escudella que sabia reeixir tan bé. Dues vegades per setmana es preparaven paelles amb la cuina de llenya, sobretot el diumenge, i no donaven abast ja que cuinaven 30 o 40 paelles

L'any 1952, els preus que es practicaven eren els següents:

- esmorzar: 15 pessetes;
- dinar: 30 pessetes;
- berenar: 13 pessetes;
- got de vi: 1 pesseta;
- vermut: 3 pessetes;
- cafè: 3 pessetes;
- caliquenyo: 2 pessetes.

Segona Guerra Mundial

A l'Hostal del Serrat, durant la Segona Guerra Mundial, hi passaven molts contrabandistes i gent que fugia de França. N'hi havia alguns que eren pistolers i gent que s'escapava de la justícia i anaven armats.

L'Emili sempre els donava menjar i beure i, moltes vegades, li deien «no et pagarem» i treien la pistola posant-la damunt del taulell. Com que no volia tenir cap tipus d'enfurt els deia «Si no voleu pagar, no pagueu. Mengeu i dormiu». Sortosament, els seus fills s'estaven a Ordino i només pujaven a l'estiu.

Dolors Prats i Grau

Quan la Dolors Prats va agafar el relleu, l'any 1970, va efectuar diverses reformes i va fer construir més habitacions. Al galliner van posar-hi la caldera de la calefacció i una bugaderia. A sobre, hi van construir un menjador que tenia molt bona vista.

La Dolors va portar l'Hostal fins al 1987. Endarrere quedaven els riures i les corredisses dels germans Prats. Es girava la pàgina d'una època plena de joia i de grans vivències. Sempre quedarà en la memòria de moltes persones del país el tarannà obert de l'Emili Prats, de la Dolors Grau i Rossell i, com no, dels seus fills. Van ser pioners en una terra inhòspita i per sempre més se'ls recordarà amb afecte.

Actualment

En Jordi Babi i Pico ha estat el següent propietari i no és una casualitat que comprés l'Hostal, atès que els seus pares van fundar el conegut Hotel Babot d'Ordino.

Dolors Grau i Rossell. Fons família Prats.

Fons Ludmilla Lacueva i Canut.

Conscient del bagatge històric i del caràcter emblemàtic d'aquest establiment hotel·ler, va efectuar algunes reformes salvaguardant-ne l'estil muntanyenc. Compta amb 42 habitacions repartides de la següent manera: 20 habitacions a la part vella i 22 a la nova. Fins i tot hi trobem un spa i una sala d'esports.

Actualment, la gestió de l'Hostal del Serrat és en mans del grup AHotels que transmet el *savoir faire* i la tradició que els seus antecessors van oferir. En aquesta nova etapa continuem trobant els magnífics paratges tot i que el Serrat es transforma ràpidament.

Agraïments

Dolors i Magdalena Prats Grau.

Josep Catalan Orera.

Jordi Babi Picolo.

AHotels.